

Kuczyński, Antoni

Rosja i Polska: historyczno-kulturowe kontakty (syberyjski fenomen). Międzynarodowa konferencja naukowa 24-25 czerwca 1999 roku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 45/2, 174-180

2000

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Senatu Szkoły Głównej Handlowej odbyło się spotkanie z przedstawicielami władz Szkoły. Goście zwiedzili również wystawę „Stefan Starzyński – student i wykładowca SGH“; 3.XII. – W Bibliotece Publicznej Gminy Warszawa Bielany im. St. Staszica goście wysłuchali koncertu chopinowskiego, obejrżeli wystawę „Dom Polski“ i uczestniczyli w tradycyjnym polskim spotkaniu opłatkowym; 4.XII. uczestnicy konferencji zwiedzili Zamek Królewski, a wieczorem zostali zaproszeni do Teatru Polskiego na spektakl „Pastorałka“.

Konferencja, stanowiąc płaszczyznę wymiany myśli, przyczyniła się do postępu w zakresie integracji europejskiego środowiska naukowego. Publikacja materiałów konferencyjnych stanowi podsumowanie dorobku tej konferencji.

Hanna Krajewska
(Warszawa)

ROSJA I POLSKA:

HISTORYCZNO-KULTUROWE KONTAKTY (SYBERYJSKI FENOMEN) MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA 24–25 CZERWCA 1999 ROKU

O tym, że znajomość dziejów Polaków na Syberii jest w naszym społeczeństwie jednoznacznie martyrologiczna wiadomo powszechnie. Bo i nasze kontakty z tymi ziemiami przeważnie były niedobrowolne, a zesłania z okresu ostatniej wojny i tuż po jej zakończeniu zwielokrotniły polskie doświadczenia na zauralskich obszarach. Jest na ten temat sporo wartościowych opracowań, które ukazały się w ostatnim okresie gdy odblokowane zostały doktrynalne zakazy pisanie i mówienia o „polskich doświadczeniach na Sybirze“¹. Katorżniczy obraz Syberii wyziera także z twórczości romantyków, a i polskie malarstwo nie stroniło od takich tematów². Tymczasem na linii „Polska-Syberia“ jawi się także wiele innych wątków z naszej historii, związanych z zagospodarowywaniem tej ziemi, jej cywilizowaniem, poznawaniem pod względem geograficznym poznawaniem tubylczych kultur, osadnictwem rolniczym, rozwojem przemysłu itp. Sergiusz Maksimow w książce pt. *Syberia i ciężkie roboty, Sybir i katorga*. Warszawa 1910, pisał jednoznacznie o tym, że polski wkład w poznanie tej krainy i jej zagospodarowanie jest niepodważalny. Jeszcze obecnie pogłos tej opinii jest dość powszechny za Uralem, o czym miałem okazję przekonać się podczas rozmów z syberyjskimi Polakami, których związki z tą ziemią sięgają po wielekroć XIX stulecia, a niektórzy z nich dobrze się przysłużyli sprawie odradzania się życia polskiego na Syberii po rozpadzie Związku Radzieckiego. To oni po wielekroć są animatorami popularyzacji w tamtych środowiskach polskich związków z Syberią, wydobywają z archiwów interesujące materiały, są inicjatorami konferencji naukowych, wystaw historycznych, a nawet publikacji. Tak się np. dzieje w Tomsku gdzie syberyjski Polak Wasyli Chaniewicz zajmuje się

dziejami Polaków w tym mieście, w Krasnojarsku aktywnie na tym polu pracuje Olga Podborska, przewodnicząca Stowarzyszenia „Dom Polski”⁴³, a w dalekim Jakucku Walentyna Szymańska, z inicjatywy której w 1997 roku odbyła się w tym mieście konferencja naukowa pod nazwą *Polacy w Jakucji*, pokłosiem której była niewielka książeczka zatytułowana *Poljaki w Jakutii. Materiały naukowo-praktycznej konferencji. Jakuck, 19 sentiabria 1997 goda*, Jakuck 1998, w której opublikowano 19 wygłoszonych wówczas referatów. Śmiało też można powiedzieć, że szczególnymi osiągnięciami na tym polu szczyci się Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne Obwodu Tiumeńskiego „Latarnik”, założone z inicjatywy seniora Henryka Fiela, zesłanego w 1941 r. ze Lwowa na Syberię i jego syna Sergiusza, autora wielu interesujących opracowań o dziejach Polaków na Syberii, autora o wydanej ostatnio w Polsce książki pt. *Na syberyjskim trakcie*. Warszawa 1999. Z ich inicjatywy powstało w Tiumeniu muzeum o nazwie „Polacy w kraju Tiumeńskim”, w którym zgromadzono 3500 eksponatów związanych z dziejami Polaków w tej części Syberii. Są też nasi rodacy z Syberii uczestnikami krajowych i międzynarodowych konferencji, poświęconych związkom polsko-syberyjskim, odbywających się zarówno w Polsce, jak i Rosji. Ta forma pogłębiania naszej wiedzy o Syberii jest o tyle istotna, że w konferencjach tych biorą udział historycy rosyjscy, którzy w oparciu o zespoły źródeł znajdujących się w tamtejszych archiwach, bibliotekach, muzeach itp. odśladują mało, bądź zupełnie do dzisiaj nieznanne związki Polaków z Syberią. W kraju wyraźnie też widać preferencję do pogłębionych studiów :w tym zakresie, a czasopiśmiennictwo naukowe nie stroni od tych tematów⁴. Podobną tendencję wykazują organizatorzy konferencji naukowych z tego zakresu⁵.

Przy projektowaniu konferencji naukowych zaczęły się też ujawniać inicjatywy polskich stowarzyszeń za Uralem. Tematyka przeszłości, teraźniejszości i przyszłości Polonii syberyjskiej była przedmiotem obrad konferencji, która odbyła się w dniach 20–23 maja 1999 r. w Tomsku⁶. Wzięli w niej udział historycy rosyjscy, a wśród nich byli i tacy, którzy mają odległe polskie korzenie gdyż ich krewni zesłani zostali w różne rejony Syberii w XIX stuleciu.

Ważnym wydarzeniem była druga konferencja naukowa, obradująca w dniach od 24 do 25 czerwca 1999 roku w odległym Jakucku nosząca tytuł: *Rosja i Polska: historyczno~kulturowe kontakty (syberyjski fenomen)*, która w zasadzie dotyczyła związków polsko-jakuckich na przestrzeni trzech ostatnich stuleci. Jej organizatorami byli: Akademia Nauk Republiki Sacha (Jakucja), Instytut Studiów Humanistycznych istniejący przy tej Akademii, Ministerstwo do spraw Narodowości Republiki Sacha (Jakucji) i działające w Jakucji i Polsce Stowarzyszenie „Polonia”, którego prezesem jest Walentyna Szymańska. To właśnie z jej inicjatywy i przy wydatnym wsparciu Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” oraz Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” konferencja stała się bodźcem do dalszej pracy nad pełniejszą dokumentacją dziejów Polaków w tym kraju. Rzecz zamierza

się ująć zarówno w szerokim horyzoncie czasowym, jak i obszernym ukazaniu wkładu w badania naukowe na terenie Jakucji, w jej rozwój gospodarczy i cywilizacyjny, wreszcie w poznanie i opisanie kultury tego narodu. Bogactwo podjętych podczas obrad problemów ukazuje fakt, iż na konferencję zgłoszono wiele ciekawych referatów⁷, które dotyczyły problemów *stricte* historycznych, ale też podejmowały kwestie natury etnologicznej, socjologicznej, filologicznej, geograficznej, folklorystycznej czy medycznej. Ważnym dopełnieniem konferencji była dyskusja, która wskazała na nowe pola badawcze, ujawniła sieć powiązań międzyinstytucjonalnych, które w przyszłości mają zaowocować w postaci wspólnych publikacji, np. dotyczących folkloru jakuckiego czy planowanej edycji 2 tomu pracy Wacława Sieroszewskiego o Jakutach, pozostającego do dzisiaj w rękopisie w jednym z rosyjskich archiwów. Mówiono też o wspomaganie przez stronę jakucka polskich badań etnologicznych na terenie Jakucji, badań prowadzonych już współcześnie, między innymi przez Marię Koško z Muzeum Etnograficznego w Poznaniu i zespół profesor Ewy Nowickiej z Uniwersytetu Warszawskiego. By istniejące już kontakty nabrały pełniejszego wymiaru postanowiono zorganizować w roku 2000 w Warszawie „Dni kultury jakuckiej“, a także określono wiele obszarów badawczych, mogących stanowić płaszczyznę współpracy naukowej między placówkami z Polski i Jakucji. Podczas konferencji podpisano także porozumienie w współpracy między Uniwersytetem w Gdańsku a Uniwersytetem w Jakucku, przewidujące wymianę studentów oraz pracowników nauki. Miało też miejsce spotkanie w Ministerstwie do spraw Narodowości, podczas którego uczestnicy z Polski zapoznali się z planami działań związanych z problemem odradzania się świadomości etnicznej małych narodów, zamieszkujących Jakucję. Ponadto zwiedzono miejscowe muzeum, złożono wizytę w Instytucie Wiecznej Marzliny, brano też udział w imprezie folklorystycznej poświęconej powitaniu lata, zapoznano się z pracą duszpasterską parafii katolickiej w Jakucku i Stowarzyszenia „Polonia“. Na zakończenie konferencji wmurowano kamień węgielny pod pomnik polskich badaczy Jakucji.

Obrady konferencji otworzyła sesja plenarna, podczas której wygłoszono 7 referatów: jako pierwszy wystąpił W.W. Filipow, Prezydent Akademii Nauk Republiki Sacha (Jakucji), który wygłosił referat pt. *Rosja i Polska: historyczno-kulturalne kontakty (syberyjski fenomen)*. W następnej kolejności występowali: B. Szostakowicz (Irkuck), z referatem *Historia Polaków na Syberii do końca XIX w.: nowa koncepcja badań i jej perspektywy*; N.F. Bugaj (Moskwa) – *Amnezja, reanimacja historycznej pamięci, narodowo-kulturalna rehabilitacja, rezultat przymusowych przesiedleń Polaków w ZSRR*; A. Giza (Szczecin), *Jakuci w oczach polskiego pisarza i polityka Wacława Sieroszewskiego*; A. Kuczyński (Wrocław), *Jakuci i Jakucja w polskich opisach XVII–XVIII w.*; P.A. Slepcew (Jakuck), *Nowe aspekty badań nad wkładem Polaków w filologię jakucką*; P. Kowal (Warszawa), *Polsko-rosyjskie kontakty po 1989 r.*

Dalsze obrady w dniach 24 i 25 czerwca odbywały się w sekcjach problemowych. W sekcji I „Historyczno-kulturowe związki narodów Rosji i Polski“, której przewodniczyli W. Śliwowska (Warszawa) i B.S. Szostakowicz (Irkuck) znalazły się referaty: P.L. Kazarjan (Jakuck) – *Zadania rosyjskiej historiografii w badaniu problematyki zesłań Polaków do Jakucji*; F. Nowiński (Gdańsk) – *Polscy jeńcy wojenni w Jakucji w XVII wieku*; H.N. Djakonowa, J.N. Jermołajewa (Irkuck) – *Polacy w Jakucji: problem psychologicznego dostosowania*; S.A. Gołubiew (Twer) – *Polskie ruchy rewolucyjne i Wschodnia Syberia: problemy wzajemnych oddziaływań*; M.M. Blombergowa (Łódź) – *Badania archeologiczne Polaków na Syberii w XIX w.*; Z. Wójcik (Warszawa) – *Geolodzy polscy w Jakucji w XIX w.*; W. Śliwowska (Warszawa) – *Zagadka zesłańca z 1863 r. Jakuba Kotona: jego ucieczka z Syberii i pobyt w Jakucji*; P.P. Pietrow (Irkuck) – *Wkład Polaków w społeczny, ekonomiczny i kulturalny rozwój Jakucka*; E.M. Jakowlew (Jakuck) – *Okręgowy naczelnik policji B.F. Koczorowski*; I.G. Makarow (Jakuck) – *Polak Jan Rybicki na zesłce w Jakucji*; P.S. Trojew (Jakuck) – *Rewolucjonista E.N. Studziński na zesłce w Jakucji*; M.R. Nowosiółowa (Irkuck) – *Osobliwy rok w życiu irkuckiej Polonii (na podstawie materiałów miejscowych gazet)*; I.E. Negenblja (Jakuck) – *Pierwszy samolot w Arktyce. (O lotniku J. Nagórskim)*; S.I. Bojakowa (Jakuck) – *Rożowski badacz północnej Jakucji*; Z. Karpus (Toruń) – *Mieszkańcy Syberii w obozach niemieckich w okresie pierwszej wojny światowej*; W. Rezmer (Toruń) – *5 dywizja Strzelców Syberyjskich na Syberii*; T.N. Oglezniewa (Jakuck) – *Polacy i Niemcy w Jakucji*; I.E. Spirydonowa (Jakuck) – *Problematyka etno-kulturowa w pracach polskich uczonych*; Z. Wójcik (Warszawa) – *K. Wołosowicz jako badacz północnej Jakucji*; A. Smoliński (Toruń) – *Działacze polskich ruchów narodowo-wyzwoleńczych zesłani na Syberię – J. Piłsudski, M. Zarucki, Cz. Jarnuszkiewicz*; I.G. Romanow (Jakuck) – *Dynamika liczebności Polaków w Jakucji radzieckiej do czasu II wojny światowej*; S.I. Siwcewa (Jakuck) – *O niektórych aspektach deportacji Polaków do Jakucji (lata 1940–1941)*; M. Giżejewska (Warszawa) – *Polacy na Kółymie i ich spotkania z Jakutami w latach 1940–1955*; M.E. Griaznuchina (Jakuck) – *Polska szkoła w Jakucku (1942–1944)*; E. Walewander (Lublin) – *Katolicyzm na wschód od Bugu*; N.N. Jefremow (Jakuck) – *Jakucko-polskie związki jako twórcze przedłużenie historycznej tradycji*; W.N. Iwanow (Jakuck) – *Kwestia początków polsko-jakuckich historyczno-kulturalnych kontaktów*.

Sekcja II nosiła nazwę „Historia i etnografia narodów Syberii w pracach polskich badaczy“. Obradom przewodniczyli: A. Kuczyński (Wrocław), A.I. Gogolew (Jakuck), A.G. Nowikow (Jakuck). Jej posiedzenia zgromadziły wielu słuchaczy, między innymi młodzieży akademickiej oraz dziennikarzy i działaczy kulturalnych. Wygłoszono referaty: A.I. Gogolew (Jakuck) – *Problematyka „socjalnej etnografii“ w pracach polskich zesłańców do Jakucji*; A. Kuczyński (Wrocław) – *Jakucja w opisach Zygmunta Węglowskiego (2 połowa XIX stulecia)*;

M. Browczenko (Jakuck) – *Materiały archiwalne o sytuacji i zajęciach polskich zesłańców w Jakucji pod koniec XIX i na początku XX wieku*; N.S. Stiepanowa (Jakuck) – *Przegląd dokumentów Państwowego Archiwum w Jakucji dotyczących zesłańców z powstania styczniowego*; S.N. Gorochow (Jakuck) – *Narody Północy w pracach polskich zesłańców do Jakucji*; I.I. Jurganowa (Jakuck) – *Dokumenty archiwalne o Sergiuszu Jastrzębskim w Państwowym Archiwum w Jakucku*; E.T. Miarykjanowa (Jakuck) – *Gospodarka i warunki życia Sacha (Jakutów) w pracach polskich badaczy*; N.D. Wasiliewa (Jakuck) – *Wkład polskich badaczy w badania nad kulturą duchową Sacha (Jakutów)*; A.E. Zacharowa (Jakuck) – *Poglądy W.F. Troszczańskiego na szamanizm u Jakutów*; W.E. Wasiliew (Jakuck) – *Koncepcja W.F. Troszczańskiego na temat „czarnej wiary” czyli szamanizmu u Jakutów oraz kult „białych” i „czarnych” szamanów*; E.P. Slepcew (Jakuck) – *Szamanizm jakucki w pracach polskich badaczy*; T.P. Pietrowa (Jakuck) – *Rosyjsko-jakuckie kontakty w pracach polskich badaczy*; A.G. Nowikow (Jakuck) – *Wacław Sieroszewski o mentalności narodowej Sacha (Jakutów)*; A. Kuczyński (Wrocław) – *Ekspedycja naukowa W. Sieroszewskiego na Hokkaido*; N.I. Popow – *O drugim tomie książki W. Sieroszewskiego pt. „Jakuci”*; M.A. Tyrylgin (Jakuck) – *Wacław Sieroszewski jako badacz higieny wśród Jakutów*; N.S. Żirkow (Jakuck) – *Wacław Sieroszewski a jego poglądy na temat fizycznego rozwoju tubylczej ludności w Jakucji*; W.W. Usznickij (Jakuck) – *Wacław Sieroszewski i jego poglądy na temat pochodzenia Jakutów*.

Sekcja III dotyczyła zagadnienia: „Wkład Polaków w powstanie i rozwój nauk filologicznych na Syberii“. Jej obradom przewodniczyli: K.M. Musajew (Jakuck), A. Giza (Szczecin) i P.A. Slepcew (Jakuck). Tematyka referatów była następująca: M. Koško (Poznań) – *Demitologizacja Syberii. Podróże do miejsc szans i sentymentalnych wspomnień*; K.M. Musajew (Moskwa) – *E.K. Piekarski – autor fundamentalnego słownika języka jakuckiego*; N.N. Toburokow (Jakuck) – *Problematyka i poetyka prozy Wacława Sieroszewskiego*; I.N. Nowgorodow (Jakuck) – *O nauczaniu języka jakuckiego*; S.P. Ojunszaja (Jakuck) – *Jakuckie zagadki w pracach W. Sieroszewskiego i E. Piekarskiego*; J.I. Wasiliew (Jakuck) – *W.L. Kotwicz i S.A. Nowdorodow*; L.B. Żabajewa (Jakuck) – *Mongolista Władysław Kotwicz i jego buriaccy studenci*; G.W. Popow (Jakuck) – *Etymologia języka jakuckiego w badaniach Stanisława Kałużyńskiego*; L.L. Gabyszewa (Jakuck) – *„Słownik języka jakuckiego” E.K. Piekarskiego a współczesne językoznawstwo*; I.S. Jemieljanow (Jakuck) – *Wacław Sieroszewski i jego twórczość o tematyce jakuckiej*; Ż.K. Lebidiewa (Jakuck) – *Bohaterowie polsko-rosyjskich wojen XVII w. w historycznych pieśniach rosyjskich mieszkańców Arktyki według zapisów J. Stróżeckiego*; O.P. Nowosielowa (Irkuck) – *Muzyczna twórczość Jakutów w pracach Wacława Sieroszewskiego*; O.I. Czarina (Jakuck) – *Jakucko-rosyjsko-polskie związki w folklorze Rosjan obszaru nadleńskiego*; A.S. Jarionowa (Jakuck) – *Wacław Sieroszewski i pieśni obrzędowe Jakutów*.

Podkreślić należy dużą troskę organizatorów o przebieg konferencji. Jej obrady plenarne oraz zakończenie, w którym wziął udział prezydent Republiki Sacha (Jakucji) Michaił Nikołajew odbywały się w auli Instytutu Studiów Humanistycznych Akademii Nauk Sacha (Jakucji), zaś obrady poszczególnych sekcji w przestronnych salach, zaopatrzonych w sprzęt audiowizualny i odpowiednie nagłośnienie. Obradom towarzyszyło wielkie zainteresowanie młodzieży akademickiej Jakucka oraz mediów, które po wielokroć informowały o przebiegu obrad, ich tematyce, prezentowały gości z Polski. Niestety, nie wszyscy uczestnicy zgłoszeni z Polski przybyli do Jakucka. Zabrakło ks. prof. E. Walewandera z Lublina, nie przybył także do Jakucka prof. Z. Wójcik, z Łodzi nie dojechała profesor M. Blombergowa, zabrakło też profesora M. Barańskiego z Katowic.

Polscy uczestnicy konferencji reprezentowali różne środowiska akademickie i naukowe z kraju: Gdańsk, Toruń, Warszawa, Wrocław, Szczecin. Z Rosji natomiast przybyli do Jakucka uczeni z Moskwy, Tweru i Irkucka. Pozostali referencji reprezentowali naukę jakucką, a przede wszystkim miejscowe uczelnie i instytuty naukowe, wchodzące w skład Akademii Nauk Sacha (Jakucji). Przypisać należy, że w większości zagadnienia podejmowane w wystąpieniach dotyczyły różnych problemów naukowych, wynikających ze związków polsko-jakuckich zrodzonych przeciw w niewoli. Jakuci z wielką atencją i uznaniem odnosili się do polskiego wkładu w poznanie ich ziemi, kultury ich narodu i dzieła cywilizacyjnego. Z treści wygłoszonych referatów, dyskusji oraz rozmów wynikało, iż jest obecnie wielkie otwarcie się uczonych jakuckich na współpracę z nauką polską. Otwartości tej towarzyszyła stała chęć pomocy polskim badaczom w pełniejszym poznaniu dziejów ich rodaków w Jakucji. Zapewniano, że wszelkie miejscowe archiwa otwarte są dla uczonych z Polski, a przypisać należy, że kryją się w nich materiały o kapitalnej wartości dokumentacyjnej.

Staraniem organizatorów ukazały się streszczenia większości referatów wygłoszonych na konferencji, pominięte zostały tylko te, które nie zostały nadesłane w terminie. Ponadto nakładem Instytutu Studiów Humanistycznych Akademii Nauk Republiki Sacha (Jakucji) ukazała się publikacja pt. *Ssylnyje poljaki w Jakutii: itogi, zadaczi, issledowanie prebywania. Sbornik naucznych trudow.* Jakuck 1999, zawierająca 12 rozpraw dotyczących wieloaspektowych kontaktów polsko-jakuckich. Zarówno obrady konferencji, jak też towarzysząca jej naukowa atmosfera nie wolne były od chwil odpoczynku. Gospodarze zadbali o to, by goście z Polski mieli możliwość poznania miasta Jakucka oraz przyległych do niego obszarów.

Odbyła się interesująca wycieczka, połączona z rejsem rzeką Leną. Imprezą towarzyszącą konferencji była autorska wystawa Pauliny Kopestyńskiej, malarzki z Warszawy, Jakutki mieszkającej nad Wisłą. Organizatorów konferencji dzielnie wspierała także ich krajanka z Warszawy Olga Kubat, która dbała o to, by wszyscy goście z Polski czuli się w Jakucji jak w domu. Ona też przyjęła na

siebie obowiązek pełniejszego udrożnienia kanałów informacyjnych z Jakucji do Polski tak, by powzięte postanowienia kończące konferencję przybrały możliwie szybko realny kształt. Osobne wyrazy uznania należą się kierownictwu Stowarzyszenia „Polonia“ w Jakucku, w osobie Walentyny Szymańskiej. To jej upór i wielomiesięczne starania przyczyniły się do tego, że Jakucja przybliżyła się do Polski. Sądzę, że owo zbliżenie zaowocuje niebawem wspólnymi publikacjami naukowymi, wcześniej jednak ukażą się drukiem materiały z tej na prawdę interesującej konferencji.

Przypisy

¹ W związku z tą tematyką także w polskim piśmiennictwie pojawił się nurt książek wspomnieniowych; profesjonalnym wydawcą tej literatury jest „Biblioteka Zesłańca“ założona przy Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Ponadto reaktywowany w 1989 roku Związek Sybiraków prowadzi również działalność wydawniczą z tego zakresu.

² A. Kuczyński: *Mitologizacja polskich dziejów na Syberii. Mit Sybiraka*. W: *Polskie mity polityczne XIX i XX wieku*. Red. W. Wrześniński. Wrocław 1996 s. 199–218.

³ Z jej inicjatywy zorganizowana została wystawa pod nazwą „Polacy w Krasnojarskim kraju“, prezentowana w Krakowie w dniach od 28 października do 15 listopada 1999 w Bibliotece Jagiellońskiej.

⁴ Artykuły na ten temat ukazują się na łamach „Przeglądu Wschodniego“ i „Wrocławskich Studiów Wschodnich“. Publikowane są również na łamach rocznika „Niepodległość i Pamięć“. Często też pojawiają się w innych periodykach naukowych.

⁵ W roku 1997 odbyła się we Wrocławiu międzynarodowa konferencja na temat związków polsko-syberyjskich, której pokłosiem jest tom studiów pt. *Syberia w historii i kulturze narodu polskiego*. Redakcja naukowa A. Kuczyńskiego. Wrocław 1998.

⁶ Zobacz sprawozdanie z tej konferencji opublikowane w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki“ 1999 nr 3–4 s. 225–230.

⁷ Tematyka referatów podana według programu konferencji.

Antoni Kuczyński
(Wrocław)

HISTORIOGRAFIA POLSKA I ROSYJSKA W OSTATNICH DWÓCH DZIESIĘCIOLECIACH CZY RZECZYWIŚCIE PRZEŁOM?

Konferencja na wymieniony w tytule niniejszej notatki sprawozdawczej temat odbyła się w Warszawie w dniach 28–29 września 1999 r. Konferencję zorganizowała Komisja Historyczna Polskiej Akademii Nauk i Rosyjskiej Akademii